

Thơ Xuân Quỳnh – Tập 1

Xuân Quỳnh (Nguyễn Thị Xuân Quỳnh)

Xuân Quỳnh (1942-1988) tên thật là Nguyễn Thị Xuân Quỳnh, vốn là diễn viên múa từ năm 13 tuổi, có thơ đăng báo năm 19 tuổi, trở thành nhà thơ chuyên nghiệp sau khi qua lớp bồi dưỡng những người viết văn trẻ khoá đầu tiên của Hội Nhà Văn Việt Nam (1962-1964).

Đây là trang danh sách liệt kê tuyển tập các tác phẩm, tập thơ và những bài thơ hay nhất của nhà thơ Xuân Quỳnh (Nguyễn Thị Xuân Quỳnh). Được coi là nhà thơ nữ hàng đầu của nửa cuối thế kỷ 20. Thơ của bà chủ yếu là những bài thơ viết về kỷ niệm tuổi thơ, tình cảm gia đình và những vấn đề nội tâm. Thơ Xuân Quỳnh giàu tình cảm, tình cảm sâu và tinh tế nhưng lẫn khuất phía sau tình cảm ấy lại là tư tưởng có tính khái quát, triết lý.

Xuân Quỳnh mất ngày 29 tháng 8 năm 1988 trong một vụ tai nạn giao thông tại cầu Phú Lương, thị xã Hải Dương, tỉnh Hải Dương cùng với chồng Lưu Quang Vũ và con trai Lưu Quỳnh Thơ mới 13 tuổi.

Thơ Xuân Quỳnh – Tập 1

Trong tập này có tất cả 37 bài thơ của Xuân Quỳnh như sau:

- 1- Anh
- 2- Có Một Thời Như Thế
- 3- Cỏ Dại
- 4- Cố Đô
- 5- Chị
- 6- Chiến Thắng Hôm Nay
- 7- Con Mưa Không Phải Của Mình
- 8- Dẫu Em Biết Chắc Rằng Anh Trở Lại
- 9- Em Đến Những Nơi Anh Qua
- 10- Em Có Dem Gì Theo Đâu
- 11- Gió Lào Cát Trắng
- 12- Hát Ru Chồng Những Đêm Khó Ngủ
- 13- Hoa Cúc Xanh
- 14- Hoa Cỏ May
- 15- Hoa Tường Vi
- 16- Không Đề (I)
- 17- Không Đề (II)
- 18- Không Đề (III)
- 19- Lại Bắt Đầu
- 20- Lời Ru Của Mẹ
- 21- Màu Hoa Còn Lại
- 22- Mùa Hạ
- 23- Mùa Hoa Roi
- 24- Mẹ Và Con
- 25- Ngày Em Vào Đội
- 26- Ngọn Lửa Tuổi Thơ
- 27- Ngủ Ngoan Ngủ Ngoan
- 28- Những Bông Hoa Đầu Tiên Ra Đào

- 29- *Tình Ca Trong Lòng Vịnh*
- 30- *Thành Phố Lạ*
- 31- *Thời Gian Trắng*
- 32- *Thơ Tình Cho Bạn Trẻ*
- 33- *Thơ Tình Tôi Viết*
- 34- *Thơ Viết Cho Mình Và Những Người Con Gái Khác*
- 35- *Thơ Vui Về Phái Yếu*
- 36- *Trời Trở Rét*
- 37- *Tuổi Thơ Của Con*

Anh (Xuân Quỳnh)

Cây bút gãy trong tay
Căn mực khô đáy lọ
Ánh điện tắt trong phòng
Anh về từ đường phố
Anh về từ trận gió
Anh về từ cơn mưa
Từ những ngày đã qua
Từ những ngày chưa tới
Từ lòng em nhức nhối...

Thôi đừng buồn nữa anh
Tấm rèm cửa màu xanh
Trang thơ còn viết dở
Tách nước nóng trên bàn
Và lòng em thương nhớ...

Ở ngoài kia trời gió
Ở ngoài kia trời mưa
Cây bàng đêm ngấn ngơ
Nước qua đường chảy xiết

Tóc anh thì ướt đầm
 Lòng anh thì cô đơn
 Anh cần chi nơi em
 Sao mà anh chẳng nói

Anh, con đường xa ngái
 Anh, bức vẽ không màu
 Anh, nghìn nỗi lo âu
 Anh, dòng thơ nổi gió...
 Mà em người đời thường
 Biết là anh có ở!

19-7-1973

Có Một Thời Như Thế (Xuân Quỳnh)

Có một thời vừa mới bước ra
 Mùa xuân đã gọi mời trước cửa
 Chẳng ngoái lại vết chân trên cỏ
 Vườn hoa nào cũng ở phía mình đi.

Đường chẳng xa, núi không mấy cách chia.
 Trong đáy mắt trời xanh là vĩnh viễn
 Trang nhật ký xé trăm lần lại viết
 Tình yêu nào cũng tha thiết như nhau.

Có một thời ngay cả nỗi đau
 Cũng mạnh mẽ ồn ào không giấu nổi
 Mơ ước viễn vông, niềm vui thơ dại
 Tuổi xuân mình tưởng mãi vẫn tươi xanh

Và tình yêu không ai khác ngoài anh
 Người trai mới vài lần thoáng gặp

*Luôn hy vọng để rồi luôn thất vọng
Tôi đã cười đã khóc những không đâu*

*Một vầng trăng niên thiếu ở trên đầu
Một vạt đất cỏ xanh rờn trước mặt...*

*Mái tóc xanh bắt đầu pha sợi bạc
Nỗi vui buồn cũng khác những ngày xưa*

*Chi chút thời gian từng phút từng giờ
Như kẻ khó tính từng hào keo kiệt
Tôi biết chắc mùa xuân rồi cũng hết
Hôm nay non, mai cỏ sẽ già.*

*Tôi đã đi mấy chặng đường xa
Vượt mấy núi mấy rừng qua mấy biển
Niềm mơ ước gửi vào trang viết
Nỗi đau buồn đồn xuống đáy tâm tư*

*Em yêu anh hơn cả thời xưa
(Cái thời tưởng chết vì tình ái)
Em chẳng chết vì anh, em chẳng đổi
Em cộng anh vào với cuộc đời em
Em biết quên những chuyện đáng quên
Em biết nhớ những điều em phải nhớ*

*Hoa cúc tím trong bài hát cũ
Dẫu vẫn là cung bậc của ngày xưa
Quá khứ đáng yêu, quá khứ đáng tôn thờ
Nhưng đâu phải là điều em luyến tiếc.*

11-1984

Cỏ Dại (Xuân Quỳnh)

“Cỏ dại quen nắng mưa
 Làm sao mà giết được
 Tới mùa nước dâng
 Cỏ thường ngập trước
 Sau ngày nước rút
 Cỏ mọc đâu tiên”

Câu thơ nào trong ý nghĩ vụt lên
 Khi tôi bước giữa một rừng cỏ dại
 Không nhà cửa. không bóng cây. Tim lồi
 Cứ cường hào rẽ cỏ mà đi.

Người dân quân tì súng lắng nghe
 Bài hát nói về khu vườn đây trái
 Anh bỗng nghĩ đến một vùng cỏ dại
 Nỗi nhớ đâu anh nhớ quê anh

Mảnh đạn bom và chất lân tinh
 Đã phá sạch không còn chi nữa
 Chỉ có sắt chỉ còn có lửa
 Và cuối cùng còn có đất mà thôi

Thù trong lòng và cây súng trên vai
 Cùng đồng đội anh trở về làng cũ
 Anh nhận thấy trước tiên là cỏ
 Sự sống đâu anh gặp ở quê hương

Có một lần anh tìm đến bà con
 Khi xúm xít quanh anh thăm hỏi
 Giữa câu chuyện có điều này đau nhói:
 – Đất quê mình cỏ đã mọc lên chưa?

Trong cuộc đời bình yên tựa nghìn xưa
 Gần gũi nhất vẫn là cây lúa
 Trưa nắng khát ước về vườn quả
 Lúc xa nhà nhớ một dáng mây
 Một dòng sông, ngọn núi, rừng cây
 Một làn khói, một mùi hương trong gió...

Có mấy ai nhớ về ngọn cỏ
 Mọc vô tình trên lối ta đi
 Dầu nhỏ nhoi không đáng nhớ làm chi
 Không nghĩ đến nhưng mà vẫn có.

Cố Đô (Xuân Quỳnh)

Vết chân của bầy dã thú
 In trên nền gạch cũ trước lăng vua
 Với dòng sông như không chảy bao giờ
 Vẫn mờ ảo ngàn năm màu sương khói
 Tà áo trắng bay về đâu vời vợi
 Con thuyền khuya trăng gọi phía nguồn xa
 Màu nắng in trong mắt tị nạn xưa
 Căn nhà cũ, mảnh vườn hương ngày cũ
 Dầu hiện tại mà như quá khứ
 Là quê hương dù không phải quê hương.

Dường như đây, tôi có nỗi buồn
 Có hạnh phúc, có một thời thơ bé
 Có khát vọng những năm còn rất trẻ
 Tôi thuộc từ ngọn cỏ đến nhành cây
 Tôi thương về vời vợi những trời mây
 Nhịp tim đập tiếng chuông ngày nắng xé.

Đường xa ngái cho lòng da diết thế
 Con nước nào ra bể chiều nay
 Đến nao lòng là giờ phút chia tay
 Con sông cũ mảnh vườn xưa ngày cũ
 Như vĩnh biệt tuổi thơ và quá khứ
 Bạn bè ơi đâu tôi sẽ quay về
 Nhưng chắc rằng tất cả chẳng như xưa
 Tôi sẽ khác, cố đô rồi cũng khác.

Huế, 11-1984

Chị (Xuân Quỳnh)

Đi qua đường là phải trông xe
 Chị biết Quỳnh rất hay vô ý
 Bao giờ chị cũng dặn em thế
 Chăm cho em từng việc hàng ngày
 Chị trách em – khi nắm cổ tay:
 – Quỳnh gây thế chẳng chịu ăn gì cả!
 Thấy em buồn chị buồn hơn nỗi buồn của chị
 Thấy em vui chị vui hơn nỗi vui của em

Lớn rồi mà chị chẳng tin
 Chị vẫn coi em như ngày còn bé
 Em đã lớn vượt xa điều chị nghĩ
 Khổ hơn nhiều cái khổ chị lo
 Vui hơn nhiều cái vui chị cho
 Trên đường đi bước thành bước bại

Nhưng mỗi bận em buồn, chị hỏi
 Em bảo rằng: “em mệt chút thôi”.
 Khi đi xa giữa bom đạn nơi bờ
 Thư em viết: “nơi này yên tĩnh quá”.

Em thương chị bao lâu rồi vất vả
 Đêm soạn bài, ngôi trường gió hoang sơ
 Giữa tiếng bom thù và dưới những bão mưa
 Con sốt chầu vò vàng đôi mắt chị
 Nên vui buồn mà em vẫn có
 Bao nhọc nhằn em đã từng qua
 Chỉ bạn bè em viết và thơ.
 Em đã viết những điều em đã sống
 Mà trước chị em lại thường im lặng
 Nên chẳng bao giờ chị hiểu em
 Ai nói gì về em chị cũng không tin
 Vì chị nghĩ chị hiểu em hơn tất cả

Chiến Thắng Hôm Nay (Xuân Quỳnh)

Ngàn cây non phần phật lá bên đường
 Lòng như sóng lại oà lên như gió
 Giữa phố đông, nghẹn ngào như trẻ nhỏ
 Trong say mừng, trong đôn dập nhớ thương
 Như tháng năm dài nhen ử mật thơm
 Như mùa gặt bắt đầu từ hạt mạ
 Chiến thắng hôm nay bắt đầu từ nơi đó
 Một con đường bé nhỏ giữa rừng khuya
 Con đường mòn mang những dấu chân đi
 Cành củi ướt đêm khuya anh nhóm lửa
 Phá gai góc, mở con đường lịch sử
 Cho những đoàn quân nối tiếp vượt Trường Sơn
 Từ những năm làng xóm tối đen
 Đêm “tố cộng” tiếng giầy đinh ghê rợn

Mẹ vẫn giữ trong tim hình ảnh Bác
 Đôi nhìn sao Bắc Đẩu gọi tên con

Dưới hầm sâu, dưới động cát nắng chang
 Cả chi bộ trầm tư ngồi họp
 Thương đồng chí, nén căm hờn trong ngực
 Đến từng nhà, thấp sáng những niềm tin

Người bạn thân nằm lại ven rừng
 Cởi chiếc áo cho đồng đội mặc
 Giao phần đạn cho người sau đánh tiếp
 Đến hôm nay trùng điệp những đoàn quân
 Tiếng pháo lớn gầm vang
 Đoàn xe tăng tiến vào “dinh tổng thống”
 Thế chẻ tre, sức ta như thác lớn
 Chiến thắng này, chiến thắng của tình yêu
 Tắm lòng sắt son của những má nghèo
 Tiến con đến bờ sông, còn dặn:
 “Con của má, bây giờ con của nước”
 Phần gạo cuối cùng, má trút cho con

Em bé đưa tin, cô gái chèo thuyền
 Người bạn tù băng vết thương Anh Trỗi
 Ai đã gõ vào tường bảo chị Quyên: đừng sợ hãi?
 Ai dán truyền đơn, ai đêm tôi đưa đường?
 Triệu anh hùng không thể biết hết tên
 Cho hôm nay, giữa Sài Gòn toàn thắng
 Chiến thắng của nhân dân bất khuất
 Chiến thắng của niềm tin vô tận
 Của Việt Nam rực rỡ trái tim người

Con Mưa Không Phải Của Mình (Xuân Quỳnh)

Giống cũ cạn rồi – gần ba tháng nắng
 Cỏ chúng tôi khô cây cỏ úa vàng
 Bốn xung quanh chỉ toàn nước mặn
 Dưới chân người cát bỏng như rang
 Không riêng cây làm sao có nước nguồn
 Những dòng sông biển ngăn không tới đảo
 Đám mây khô trên đầu cũng héo
 Trời hút xanh. Đầu rồi cơn mưa!

Ở chân trời đã sấm chớp rồi kia
 Mây đen.đến, gió xanh mặt biển
 Sóng reo mừng, chúng tôi chờ đón
 Nhưng mưa chẳng tới đây mưa rất xa
 Con mưa kia nào phải của ta!

Sao mẹ chẳng sinh con ở dưới những cơn mưa
 Lại sinh con nơi đảo khô cằn thế
 Lòng khắc nghiệt đôi khi thầm trách khế
 Nhưng mẹ tôi cũng đang khát kia mà
 Biết nước đâu mà đợi mà chờ
 Chỉ có nắng bốn bề nắng... nắng...
 Con đường dưới chân tôi rạn nứt
 Con đường tôi đi từ những bước đầu tiên
 Con đường đi đến tuổi thanh niên
 Cùng đồng chí, bạn bè thân thuộc
 Và cây lúa nuôi tôi từ trứng nước
 Biết bao năm đợi đất nảy mầm
 Giờ úa vàng không kịp trở bông
 Dứa dại bao đời chắt bão dông
 Cho cuộc sống đảo này yên ổn
 Giờ bàng gai nhìn tôi trách móc

Rặng phi lao chẳng còn reo hát
(Hàng cây mà anh đi dạo cùng em)
Cây giận rồi gió cũng lặng im

Biết chạy đâu chạy đâu cho yên
Giữa mảnh đất của mình sinh đẻ
Tôi chợt nghĩ đến bàn tay và xấu hổ
Đã lâu rồi tôi quên có bàn tay!

Chúng tôi đào, đào suốt đêm ngày
Moi đất đá để tìm ra nước
Đào bằng nỗi đau của con đường rạn nứt
Bằng sự trả ơn cây lúa nuôi mình
Bằng màu xanh đời được hồi sinh
Bằng lời trách cây dứa gai thiếu nước
Bằng nỗi giận hàng phi lao không hát
Chúng tôi đào bằng nỗi khát lòng tin

Nước đây rồi ơi bạn bè anh em!
Chúng tôi vục trắm gầu nước mát
Trận mưa này mưa từ lòng đất
Trận mưa này, mưa của chúng tôi
Đằng xa kia sấm chớp ở chân trời
Con mưa đến gió xanh mặt biển
Con mưa đến – nào cần chi biết
Con mưa kia không phải của mình.

25-11-1970

Dấu Em Biết Chắc Rằng Anh Trở Lại (Xuân Quỳnh)

Thị trấn nào anh đến chiều nay
 Mảnh tường vắng, mùa đông giá rét
 Dấu em biết không phải là vĩnh biệt
 Vẫn thấy lòng da diết lúc chia xa

 Xóm làng nào anh sẽ đi qua
 Những đồng lúa, vườn cây, bờ bãi...
 Dấu em biết rằng anh trở lại
 Ngọn gió buồn vẫn thổi phía không anh.

 Thời gian trôi theo cánh cửa một mình
 Hạt mưa bụi rơi thềm trên mái ngói
 Tờ lịch mỏng bay theo lòng ngóng đợi
 Một con đường vời vợi núi cùng sông

 Gọi ngàn lần tên anh vẫn là không
 Chỉ lá rụng dạt dào lối phố
 Dấu em biết rằng anh, anh cũng nhớ.
 Nhưng lòng em nào có lúc nguôi quên.

 6-3-1985

Em Đến Những Nơi Anh Qua (Xuân Quỳnh)

Em đến những nơi anh qua
 Nên gặp anh em chẳng gặp
 Thăm nhớ dấu chân trên đất
 Dấu đường đây vết đạn bom

 Em dừng chân bên cửa sông
 Nghe gió xa về bát ngát

Dáng anh như một cánh bướm
Vượt tâm thủy lôi phía trước

Chiếc cầu ngang sông em bước
Nhớ chuyển phà đêm anh qua
Giữa bom đạn giặc như mưa
Quyết liệt giành từng sải nước

Bát cơm ăn trên mặt đất
Nghĩ đến bát cơm trộn cát
Nắng gió trải khắp đôi cây
Thương căn hăm anh ngọt ngạt

Tháng tám về cùng biển động
Bão cuộn cuộn từ ngoài khơi
Lòng đất rùng rùng bom giặc
Ngủ yên sao được anh ơi!

Tháng năm rát mặt gió Lào
Hoa héo trước khi hoa nở
Trận địa anh bên Trường Sơn
Đứng vững giữa vòng toạ độ

Bãi dương trải bọt na pan
Xen lẫn bốn bề cỏ mọc
Pháo ơi giờ chuyển về đâu
Thương anh xém ngang mái tóc!

Thời gian không gian cách xa
Nhớ đến anh em chỉ nhớ
Nét mặt vừa quen vừa lạ
Trẻ như mặt những anh hùng.

11/1969

Em Có Đem Gì Theo Đâu (Xuân Quỳnh)

Em có đem gì theo đâu
 Em để lại cho anh tất cả
 Thành phố tuổi thơ gạch vữa hè đã cũ
 Thành phố tuổi thanh niên hăm hố mới đào
 Còi báo động len vào từng ngõ nhỏ
 Phút lặng im trên các nóc nhà cao
 Người thủ đô gặp nhau ít hỏi chào
 Nhưng ai đó cũng đều quen cả
 Với người này cùng xếp hàng mua cá
 Với người kia cãi vã lúc đâm xe...

Em có đem gì theo đâu
 Em để lại cho em tất cả
 Bóng cây thừa đường Quang Trung
 Phố Nguyễn Du nồng nàn hoa sữa
 Ngọn gió hồ Tây làm cánh hoa me rơi nhẹ
 Chúng ta nói về tương lai
 Trước vắng lặng ngôi chùa đã cổ
 Trong ồn ào phố xá đông người

Em có đem gì theo đâu
 Em để lại cho anh tất cả
 Doi cát vàng với dòng sông đỏ
 Bờ bãi quanh năm xanh mượt màu xuân
 Những làng hoa hương thoáng xa gần
 Vườn hoa trẻ như thuở mười sáu tuổi
 Cọng rom mới tháng mười thơm trái
 Trên con đường nắng sáng ta đi
 Những con đường ngoại ô
 So với tình yêu con đường ngắn quá

Tất cả những buồn vui
 Em để lại cho anh tất cả

 Chỉ một chiếc ba lô thôi
 Em đi trên con đường của em
 Con đường luôn thay thay sau mỗi lần giặc phá
 Con đường đi trong đêm nhiều những cầu phà
 Con đường dẫn tới miền đất đỏ
 Đất thì đỏ tiếng nói thì rất lạ
 Miền đất chưa có gì kỷ niệm của chúng ta
 Màu lá sắn xanh, xanh đến ngẩn ngơ
 Trong những hố bom giặc phá
 Hạt tiêu non vị cay chưa đến độ
 Những cây hồ tiêu mới trồng
 Những năm chiến tranh người đi biển đi sông
 Sau mỗi trận bom trở về không nhận ra nơi mình đã ở
 Trong ác liệt bỗng biết ơn màu cỏ

 Cỏ làm bột hoang tàn
 Cỏ làm bột thương đau
 Người chống giặc bốn năm ở dưới hầm sâu
 Vẫn mong ước cháy lòng: được đi trên mặt đất
 Đó miền đất nơi em tìm đến
 Đã có gì kỷ niệm của ta đâu
 Thành phố chúng ta em để lại đằng sau
 Em để lại cho anh tất cả
 Nhưng em biết là anh chẳng đủ
 Anh lại thiếu những miền đất đỏ
 Những con đường hôm nay em qua.

Vĩnh Giang, 1970

Gió Lào Cát Trắng (Xuân Quỳnh)

*Ngọn gió Lào cát trắng của đời tôi
Tôi của cát của gió Lào khắc nghiệt*

*Trong gió nóng những trưa hè ngọt ngạt
Mẹ ru tôi hạt cát sạn hàm răng
Vừa lớn khôn tôi đã biết đào hầm
Dưới bom đạn gió Lào vẫn thổi
Và trên cát lại thêm cồn cát mới
Cỏ mặt trời lăn như bánh xe
Cuộc đời tôi có cát chở che
Khi đánh giặc cát lại làm công sự
Máu đồng đội và máu tôi đã đổ
Trên cát này mà gió quạt vừa se
Cây tôi trồng chưa đủ bóng che
Bom giặc cắt lá cành tôi tả*

Củ khoai ở đây nhỏ hơn củ khoai cánh đồng màu mỡ

*Trái măng cầu rám vỏ – gió đi qua
Động nắng thôi, cát chẳng động mưa
Bàn chân lún bàn chân thêm bóng rát
Giữa gió cát, giữa những ngày ác liệt
Tôi nghĩ về tha thiết một màu xanh
Một rừng cây trĩu quả trên cành
Tôi vun gốc và tay tôi sẽ hái
Nhà của tôi, tôi sẽ về dựng lại
Ánh ngói hồng những gương mặt mai sau*

*Em mới về em chưa thấy gì đâu
Chỉ có cát và gió Lào quạt lửa
Ngọn gió bỏng khi đi thành nỗi nhớ
Cát khô cần ở mãi hóa yêu thương
Dẫu đôi khi tôi chẳng bằng lòng*

Với cái cát làm bàn chân rát bỏng
 Với cái gió làm chín lừ da mặt
 Mảnh đất cần khoai sắn ít sinh sôi
 Tôi sẵn lòng đem hiến cả đời tôi
 Cho cát trắng và gió Lào quạt lửa.

Hát Ru Chồng Những Đêm Khó Ngủ (Xuân Quỳnh)

Anh không ngủ được ư anh?
 Để em mở quạt quấn màn lên cho
 Lặng sao cái gió mặt hồ
 Ghét sao cái nóng đầu mùa đã ghê!
 Đoàn thương binh mới trở về
 Đánh nhau trước cửa hàng bia lúc chiều

Anh không ngủ được anh yêu?
 Nghe chi con lũ đang chiều nước dâng
 Ngày mai cây lúa lên đồng
 Lại xanh như đã từng không mất mùa
 Con sông bạn với con đò
 Con người bạn với câu hò trên sông.

Ngủ đi, em khép cửa phòng
 Để em lên gác em trông xem nào
 Ai đồn rằng cọ cháy cao
 Người dân Vĩnh Phú đốt bao nhiêu đôi
 Hình như lửa đã tắt rồi
 Gió không thổi nữa anh ơi yên lòng

Thương gì người đói lang thang
 Xin ăn trên khắp phố phường ngoài kia
 Ngủ đi anh hãy ngủ yên

Rồi mai họ sẽ trở về quê thôi
 Lòng thương chỉ nói bằng lời
 Lấy đâu ra gạo cho người được no

Khuya rồi anh hãy ngủ đi
 Để em trở dậy em che bớt đèn
 Đứa nào nó nói cùng anh
 Cái tin chết của bạn mình vừa xong
 Chắc là đường đất khó khăn
 Nên thư từ chẳng thể năng gửi về
 Anh ơi anh hãy ngủ đi
 Thằng con ta nó nằm mê đó mà
 Ngày chơi súng giả ba lô
 Làm anh giải phóng hét hò suốt thôi
 Mười năm sau lớn lên rồi
 Sẽ quên đi những trò chơi bây giờ
 Ngủ đi anh, hãy ngủ đi...

1974

Hoa Cúc Xanh (Xuân Quỳnh)

Hoa cúc xanh có hay là không có
 Trong lâm lũ tuổi nhỏ của anh xưa
 Một dòng sông lặng chảy từ xa
 Thung lũng vắng sương bay đầy cửa sổ

Hoa cúc xanh có hay là không có
 Một ngôi trường bé nhỏ cuối ngàn xa
 Mơ ước của người hay mơ ước của hoa
 Mà tươi mát mà dịu dàng đến thế

Cỏ mới mọc con chim rừng thơ bé
 Nước trong ngần thăm thì với ngàn lau
 Trái tim ta như nắng thuở ban đầu
 Chưa chút gợn một lần cay đắng

Trên thêm cũ mùa thu vàng gió nắng
 Đời yên bình chưa có những chia xa
 Khắp mặt đầm xanh biếc một màu hoa
 Hương thơm ngát cả một vùng xứ sở
 Những cô gái da mịn màng như lụa
 Những chàng trai đang độ tuổi hai mươi
 Người yêu người, yêu hoa cỏ đất đai
 Những câu chuyện xoay quanh mùa hái quả...

Hoa cúc xanh có hay là không có
 Tháng năm nào ắp ủ thuở ngây thơ
 Có hay không thung lũng của ngày xưa
 Anh đã ở và em thường tới đó
 Châu chấu xanh, chuồn chuồn kim thăm đó
 Những ngã đường phơ phất gió heo may
 Cả một vùng vương quốc tuổi thơ ngây
 Bao mơ ước mượt mà như lá cỏ...

Anh đã nghĩ chắc là hoa đã có
 Mọc xanh đây thung lũng của ta xưa.

1964 – 1987

Hoa Cỏ May (Xuân Quỳnh)

Cát văng, sông đầy, cây ngẩn ngơ,
 Không gian xao xuyến chuyển sang mùa.

Tên mình ai gọi sau vòm lá,
Lỗi cũ em về nay đã thu.

Mây trắng bay đi cùng với gió,
Lòng như trời biếc lúc nguyên sơ.
Đắng cay gửi lại bao mùa cũ,
Thơ viết đôi dòng theo gió xa.

Khắp nẻo dânng đây hoa cỏ may
Áo em sơ ý cỏ găm đây
Lời yêu mỏng mảnh như màu khói,
Ai biết lòng anh có đổi thay?

Hoa Tường Vi (Xuân Quỳnh)

Trắng với hồng và tím tím nhạt
Tựa màu mây phiêu lãng cuối trời xa
Hoa tường vi như thực lại như mơ
Cùng tôi sống suốt một thời trẻ dại.

Vóc nhỏ nhắn trước tâm gió thổi
Tôi hiểu điều trong lá nói lao xao
Ở nơi nào bởi điệu ca dao
Từng ca ngợi một loài hoa chưa có.

Hoa phảng phất môi tình trong truyện cổ
Mang lỗ lăm oan ức đã xa xôi
Hoa tường vi thời trẻ dại của tôi
Bên mái rạ một mảnh vườn hẻo lánh

Ngày mưa bụi khắp nẻo đường và lạnh
Những cụm hồng cụm tím lẫn màu xanh

Tôi có hoa bên bạn bên mình
 Hoa hiểu cả những điều tôi chẳng nói

Tôi đã qua bao thác ghềnh đá núi
 Qua thời gian tóc thoáng sợi màu mưa
 Hoa tường vi của những ngày xưa
 Tôi vẫn nhớ một màu mây phiêu lãng.

Không Đề I (Xuân Quỳnh)

Chiều tháng năm nắng ngả thân cây
 Em trở lại một mình trên lối – nhớ
 Gió trở lại một mình trên mái phố
 Khắp một trời phượng đỏ mênh mông
 Hoa sen hồng mặt nước thì trong
 Cây tường vi mọc gần cây sấu
 Trước cây cỏ vô tư em chẳng giấu
 Nỗi nhớ anh, nỗi nhớ khôn cùng

Anh đi rồi trời nổi cơn dông
 Trận gió mạnh từ phía anh thổi tới
 Nghĩ đến anh em nhớ về hướng núi
 Ngọn núi Cánh-diều ngọn núi Mây-bay
 Trời Ninh-bình chiều nay hắt nhiều mây
 Mưa to thế chắc sông tràn bờ cỏ
 Thương chiếc xe anh nhọc nhằn trong gió
 Mái nhà nao đêm nay anh dừng chân
 Ước chi làm chiếc nón che anh
 Đêm gió lạnh em xin làm ngọn lửa.
 Áo ướt ai phơi, ba lô ai xếp hộ!
 Mong sao trời ngừng mưa!

Không Đề II (Xuân Quỳnh)

Viết cho Vũ

*Mắt anh nâu một vùng đất phù sa
Vùng đất của nơi nào trong trí nhớ
Em chiếm đoạt rồi em hoảng sợ
Giữa vô cùng hoang vắng giữa cô đơn*

*Mấy năm rồi, thơ em buồn hơn
Áo em rộng, lòng em tan nát
Những bài hát ngày xưa em vẫn hát
“Cây trúc sinh, quán dốc...gốc đa làng...”
Câu thơ anh em vẫn đọc thầm
Cả lúc nghĩ: “...biết bao giờ trở lại”*

*Mái tôn dột. Sao mà mưa mãi
Anh ra đi
Phố vắng
Đầu trần.*

*Biết bao giờ cho đến mùa xuân
Em sẽ kể anh nghe về chuyện cỏ
Em sẽ kể anh nghe về ngọn gió
Trên đỉnh cao thành bão những đêm hè
Em kể về những miền đất em đi
Những cửa biển thơ anh thường nói tới
Những rừng hoa thơ anh từng đến hái
Trái bàng vàng rụng vội con đường quen.*

*Chẳng có gì để em nói về em
Em chỉ thấy em là người có lỗi.*

Không Đề III (Xuân Quỳnh)

Sắc lá phong rực vàng lên lần cuối
 Trái mùa thu chín vội trước khi xa
 Như ngọn đèn lửa bùng lên rực rỡ
 ánh hoàng hôn rực cháy trước hiên nhà

Cũng có thể mùa thu chưa hết
 Vẫn còn đang lưu luyến khách đi qua
 Cũng có thể là tôi đến chậm
 Thấy màu mây rừng lá tưởng còn thu

Mạc Tư Khoa 9-1987

Lại Bắt Đầu (Xuân Quỳnh)

Lại bắt đầu từ những trang giấy trắng
 Lại ngọn đèn, màu mực những câu thơ
 Lại nhịp đập bắt đầu, tim rạo rực
 Trước biết bao nao nức với mong chờ

Một con tàu chuyển bánh ngoài ga
 Làn nước mới, trời xanh và mây trắng
 Ngô non muốt, bãi cát vàng đầy nắng
 Như chưa hề có mùa lũ đi qua.

Như chưa hề có nỗi đau xưa
 Lòng thanh thản trong tình yêu ngày mới.
 Một quá khứ ra đi cùng gió thổi
 Thời gian trôi, ký ức sẽ phai nhoà.

Những mùa sen, mùa phượng đã xa
 Trên khắp nẻo lại bắt đầu mùa cúc

*Rồi hoa đào lại tươi hồng nô nức
Như chưa hề biết đến tàn phai.*

*Tay trong tay tôi đã bên người
Tôi chẳng nói điều chi về vĩnh viễn
Vì mỗi sáng khi mặt trời hiển hiện
Là một ngày tôi lại bắt đầu yêu.*

11-1986

Lời Ru Của Mẹ (Xuân Quỳnh)

*Lời ru ản nơi nào
Giữa mệnh mang trời đất
Khi con vừa ra đời
Lời ru về mẹ hát*

*Lúc con nằm ấm áp
Lời ru là tấm chăn
Trong giấc ngủ êm đềm
Lời ru thành giấc mộng*

*Khi con vừa tỉnh giấc
Thì lời ru đi chơi
Lời ru xuống ruộng khoai
Ra bờ ao rau muống*

*Và khi con đến lớp
Lời ru ở cổng trường
Lời ru thành ngọn cỏ
Đón bước bàn chân con*

*Mai rồi con lớn khôn
Trên đường xa nắng gắt*

Lời ru là bóng mát
 Lúc con lên núi thăm
 Lời ru cũng gập ghềnh
 Khi con ra biển rộng
 Lời ru thành mệnh mệnh.

Màu Hoa Còn Lại (Xuân Quỳnh)

Ba mươi năm tiếng súng đã lặng yên
 Đất đã trở về với khoai với lúa
 Miền đất xưa lấy liềm một thuở;
 Những Mường Thanh, Hồng Cúm, Him Lam...
 Chiến thắng đã qua, thương nhớ những anh hùng:
 Tô Vĩnh Diện, Bế Văn Đàn, Phan Đình Giót
 Màu ban trắng khắp đèo cao vực thăm
 Cỏ xanh rờn như tiếng hát lan xa...
 Con đường nào các anh đã đi qua
 Máu thấm đất mồ hôi đầm trăn thủ
 Dân công đi ào ào như thác lũ
 Những câu hò vượt núi vút lên cao...
 Thời gian trôi qua những chiến hào
 Qua nỗi khổ niềm vui ngày chiến thắng
 Chỉ còn lại một màu da rất trắng
 Như ban đầu miền đất mới khai sinh.

Mùa Hạ (Xuân Quỳnh)

Đó là mùa của những tiếng chim reo
 Trời xanh biếc, nắng tràn trên khắp ngả
 Đất thành cây, mật trào lên vị quả
 Bước chân người bỗng mở những đường đi

Đó là mùa không thể giấu che
 Cả vạn vật đều phơi trần dưới nắng
 Biển xanh thẳm, cánh buồm lông lộng trắng
 Từ những miền cay đắng hoá thành thơ.

Đó là mùa của những ước mơ
 Những dự vọng muôn đời không xiết kể
 Gió bão hoà, mưa thành sông thành bể
 Một thoáng nhìn có thể hoá tình yêu

Đó là mùa của những buổi chiều
 Cánh diều giấy nghiêng vòm trời cao vút
 Tiếng dế thức suốt đêm dài oi bức
 Tiếng cuộc đôn thúc giục nắng đang trưa

Mùa hạ của tôi, mùa hạ đã đi chưa
 Ôi tuổi trẻ bao khát khao còn, hết?
 Mà mặt đất màu xanh là vẫn biển
 Quả ngọt ngào thắm thiết vẫn màu hoa.

Mùa Hoa Roi (Xuân Quỳnh)

Bây giờ mùa hoa roi
 Trắng một vùng Quảng Bá
 Sóng ven hồ cứ vỗ
 Xanh một vùng cây che

Ta đến rồi ta đi
 Bao lần anh có nhớ
 Dưới vòm cây lặng lẽ
 Dưới vòm cây chờ mong
 Cánh bướm trôi ngoài sông
 Bò tập cày trên bãi
 Nâu một vùng đất mới
 Đợi tay người gieo trồng...

Anh có đi cùng em
 Đến những miền đất lạ
 Đến những mùa hái quả
 Đến những ngày thương yêu

Qua nắng sớm mưa chiều
 Qua chặng đường tàn phá
 Qua rất nhiều nỗi khổ
 Qua rất nhiều niềm vui...

Anh có nghe hoa rơi
 Quanh chỗ mình đứng đó
 Hoa ơi sao chẳng nói
 Anh ơi sao lặng thinh
 Đốt lòng em câu hỏi:
 “Yêu em nhiều không anh?”

Mẹ Và Con (Xuân Quỳnh)

Viết cho Tuấn Anh

– Mẹ ơi, bông hoa kia
 Là của ai hờ mẹ?

Cái màu xanh trên cửa
Kia nữa là của ai?

– Cửa con đấy con ơi
Đều của con tất cả
Cái màu xanh trên cửa
Cái bông hoa cuối vườn
Ông mặt trời chiều hôm
Tiếng chim kêu buổi sáng
Cái mặt ao lặng lặng
Có con cá đang bơi
Cái dòng sông trôi trôi
Có con thuyền mới đỗ...
Là của con cả đó
Cả mẹ cũng của con

Con ôm mẹ con hôn:
– Cửa con sao nhiều thế?
Ừ của con nhiều quá
Nhưng mẹ lại nhiều hơn
Vì tất cả của con
Mà con là của mẹ

30-1-1972

Ngày Em Vào Đội (Xuân Quỳnh)

Chị đã qua tuổi Đoàn
Em hôm nay vào Đội
Màu khăn đỏ dắt em
Bước qua thời thơ ấu

Màu khăn tuổi thiếu niên
 Suốt đời tươi thắm mãi
 Như lời ru vời vợi
 Chẳng bao giờ cách xa

Này em, mở cửa ra
 Một trời xanh vẫn đợi
 Cánh buồm là tiếng gọi
 Mặt biển và dòng sông

Nắng vườn trưa mênh mông
 Bướm bay như lời hát
 Con tàu là đất nước
 Đưa ta tới bến xa

Những ngày chị đi qua
 Những ngày em đang tới
 Khao khát lại bắt đầu
 Từ màu khăn đỏ chói.

Ngọn Lửa Tuổi Thơ (Xuân Quỳnh)

Đêm liên hoan, ngọn lửa sáng lên rồi
 Các anh hát những bài ca chiến dịch:
 “Đây Tây Bắc núi ngàn trùng tím tắp
 Pháo vượt đèo trấn thủ dẫm mồ hôi
 Điện Biên xa lúa chín rực bên đồi
 Những điệu xoè rập rờn trên đồng ruộng
 Đá núi gập ghềnh, đèo cao chót vót...”
 Thương đôi giày rách nát các anh tôi.
 Một tình thương không nói được nên lời
 Của đứa trẻ gầy còm nhút nhát

Nấp sau cột lặng thầm theo tiếng hát
Cháy bao điều khao khát mãi khôn nguôi.

Đêm liên hoan ngọn lửa sáng lên rồi
Xanh tiếng hát, xanh áo màu bộ đội
Ngọn Lửa xanh lá nguy trang vẫy gọi
Tới những miền vời vợi nhớ thương xa.
Các anh đi các anh có đâu ngờ
Bài hát vẫn dạt dào như sóng vỗ
Trong mắt trẻ bao dòng sông kỳ lạ
Bao nẻo đường hoang dã, những màu mây...
Tôi gặp các anh ở khắp đó đây
Các anh trồng rau, các anh lau súng
Anh bộ đội tôi gọi trong thầm lặng
Ước ao mình được nắm dải ba lô.

Biết bao làng các anh đã đi qua
Bao thành phố, bao nhiều trẻ nhỏ
Làm sao biết mà các anh đâu nhớ
Đứa trẻ gầy nấp sau cột hôm nao.

Năm tháng qua tôi đã đổi thay nhiều
Các anh xưa, tóc bây giờ chắc bạc
Nhưng ngọn lửa đã bừng lên tiếng hát
Vẫn điệu kỳ trong suốt tuổi thơ tôi.

1984

Ngủ Ngoan Ngủ Ngoan (Xuân Quỳnh)

Ngủ nào ngủ ngon
Mi yêu của mẹ
Mẹ hát khe khẽ

Cái lá cái hoa
Con đường còn xa
Ngôi nhà thì bé

Ngủ đi con mẹ
Chim về tổ chim
Đàn kiến đang khiêng
Cái mồi to quá
Hát về con cá
Hát về dòng sông
Cây lúa trên đồng
Máy cày dưới ruộng
Bát canh rau muống
Cái bếp đèn dầu
Lửa nhen nơi nào
Hát về nơi ấy

Ngủ, con sẽ thấy
Sông ở trước nhà
Con đường hết xa
Bàn chân đi khắp
Hoa thành lửa thấp
Lá là trời xanh
Căn phòng của mình
Mệnh mang như bê?
Lời ru của mẹ
Bỗng hoá thành thuyền
Chở con đi xem
Bao bờ bến lạ

Nếu con không ngủ
Hoa chỉ là hoa
Con đường còn xa

Ngôi nhà vẫn bé
Con thuyền của mẹ
Lại hoá lời ru...
Ngủ nào ngủ đi
Mi yêu của mẹ

Những Bông Hoa Đầu Tiên Ra Đảo (Xuân Quỳnh)

Chỉ có hoa Mẫu Đơn
Ở lâu rồi trên đảo
Dù lộng lẫy đến đâu
Một mình thành đơn điệu
Dù đẹp đến thế nào
Một mình buồn cũng héo

Giờ mới thêm hoa lựu
Như đốm lửa vừa nhen
Hoa ngâu còn mềm yếu
Sống xa nhà chưa quen
Lạc vài bông lay ơn
Nhưng đáng người thành phố
Cây ngọc lan còn nhỏ
Nên mùi hương chưa về
Phượng chưa đỏ màu ve
Hát trên miền đất lạ

Ở đây gió thì dữ
Biển thét gào quanh năm
Cát khô ít bóng râm
Chưa một hàng ghế đá
Không lối mòn sỏi nhỏ
Cho những người yêu qua

Nên những lời tình tự
Chưa một lần hoa nghe

Tôi biết quê của hoa
Là một dòng sông mát
Một vườn xanh cỏ mịn
Ngọn gió miên mơn man

Mặt hồ lặng như gương
Soi sắc màu rực rỡ
– Phải đâu không đất ở
Mà hoa tìm ra đây?
– Vì thương bông mẫu đơn
Sống một mình trên đảo.

18-11-1970

Tình Ca Trong Lòng Vịnh (Xuân Quỳnh)

Em về hoa trắng dâu da
Vía than đen óng, chuyển phà nước êm
Em về bãi cát chao nghiêng
Đảo xanh in bóng con thuyền nhấp nhô
Nắng hồng cho áo nhanh khô
Bông hoa cúc biển mùa thu nở rồi
Chùm sim chín ở ven đồi
Lặng nghe tiếng hát đưa nôi dặt dìu
Đã thương mấy núi cũng trèo
Mấy sông cũng lội, mấy đèo cũng qua

Bình yên trên những mái nhà
Vịnh xanh nước lặng, buồm xa cuối trời
Biết ơn hạt muối mặn mòi

Với gềng cay để cho người nhớ nhau
 Xin đừng nhắc chuyện xưa sau
 Hãy vui với sóng với tàu với em
 Vịnh này vịnh của con tim
 Của tình yêu, của ấm êm cuộc đời
 Nhìn đâu cũng thấy nụ cười
 Hàng phi lao hát những lời mát xanh
 Một bên biển, một bên anh
 Em yêu giây phút chúng mình có nhau
 Ngàn xưa cho tới mai sau
 Vịnh xanh như buổi ban đầu tình yêu.

1983

Thành Phố Lạ (Xuân Quỳnh)

Em về hoa trắng dâu da
 Vĩa than đen óng, chuyển phà nước êm
 Em về bãi cát chao nghiêng
 Đảo xanh in bóng con thuyền nhấp nhô
 Nắng hồng cho áo nhanh khô
 Bông hoa cúc biển mùa thu nở rồi
 Chùm sim chín ở ven đồi
 Lặng nghe tiếng hát đưa nôi dặt dìu
 Đã thương mấy núi cũng trèo
 Mấy sông cũng lội, mấy đèo cũng qua

 Bình yên trên những mái nhà
 Vịnh xanh nước lặng, buồm xa cuối trời
 Biết ơn hạt muối mặn mòi
 Với gềng cay để cho người nhớ nhau
 Xin đừng nhắc chuyện xưa sau

Hãy vui với sóng với tàu với em
 Vịnh này vịnh của con tim Đã nhiều lần em đến nơi đây
 Và em biết nhiều lần anh đã đến
 Vườn hoa hẹp ghé đá bày chi chít
 Phố Hoa kiêu nhiều những hàng ăn
 Dòng sông chạy thành một nét vòng cung
 Tiếng sóng vỗ dưới chân thành phố
 Các thuyền thủ có màu mắt lạ
 Và những con tàu không bao giờ quen
 Hăm dọc đường toàn bằng xi măng
 Kiên cố hơn hăm các thành phố khác
 Nhà máy lớn bom thù đội nát
 Lò nung vẫn còn – (em đã làm thơ)
 Nhà hát em từng biểu diễn trước kia
 Khi em còn là diễn viên đội múa
 Em biết rõ trước nhà hát đó
 Có mấy bóng đèn bị vỡ chưa thay...

Ta cùng về thành phố đêm nay
 Đi bên nhau thấy bao điều ngỡ ngàng
 Em quên cả tên con sông và không nhớ rõ
 Những phố nào mình đã đi qua
 Trên mặt đường loang loáng bóng cây đưa
 Dưới ánh trăng thành phố màu trắng quá
 Các thuyền thủ có màu mắt lạ
 Những con tàu không bao giờ quen
 Và đổi thay là những ánh đèn
 Nhận sao được ánh đèn ta đã gặp
 Thành phố bận mỗi người mỗi việc
 Họ bán, mua, đi dạo cùng nhau
 Nào ai hề để ý gì đâu
 Là hôm nay có hai người vừa đến

Bàn tay em trong tay anh xiết chặt
Ta đi theo tuổi trẻ của ta
Ta đi như từ những ngày xưa
Như những ngày sau ta còn đi thế
Anh bước nhanh kéo em vội vã
Đường như sợ không đuổi kịp tuổi thanh niên
Đường như sợ không tới được nơi em
Sợ không tới được cùng hạnh phúc
Chợt ta gặp sự lạ lùng trong ánh mắt
Khi nhìn nhau tay vẫn nắm trong tay
Như ta nhìn thành phố đêm nay
Tuy không xa nhưng mà rất lạ!
Của tình yêu, của ấm êm cuộc đời
Nhìn đâu cũng thấy nụ cười
Hàng phi lao hát những lời mát xanh
Một bên biển, một bên anh
Em yêu giây phút chúng mình có nhau
Ngàn xưa cho tới mai sau
Vịnh xanh như buổi ban đầu tình yêu.

1983

Thời Gian Trắng (Xuân Quỳnh)

Cửa bệnh viện, ngoài kia là quá khứ
Những vui buồn khao khát đã từng qua
Nào chỉ đâu những chuyện ngày thơ
Con đường gạch ao bèo hoa tím ngắt
Những ô ăn quan, que chuyền, bài hát
Những mùa hè chân đất, tóc râu ngô
Quá khứ em không chỉ ngày xưa

Mà ngay cả hôm nay thành quá khứ
 Quá khứ của em ngoài cánh cửa
 Gương mặt anh, gương mặt các con yêu...

Em ở đây không sớm không chiều
 Thời gian trắng, không gian toàn màu trắng
 Trái tim buồn sau lần áo mỏng
 Từng đập vì anh vì những trang thơ
 Trái tim nay mỗi phút mỗi giờ
 Chỉ có đập cho mình em đau đớn
 Trái tim này chẳng còn có ích
 Cho anh yêu, cho công việc, bạn bè

Khi cuộc đời trôi chảy ngoài kia
 Thời gian trắng vẫn ngừng trong bệnh viện
 Chăn màn trắng, nỗi lo và cái chết
 Ngày với đêm có phân biệt gì đâu
 Gương mặt người nhợt nhạt như nhau
 Và quần áo một màu xanh ố cũ
 Người ta khuyên “lúc này đừng suy nghĩ
 Mà cũng đừng xúc động, lo âu”
 Phía trước, phía sau, dưới đất, trên đầu
 Đường trong suốt một màu vô tận trắng

Muốn gánh đỡ cho em phần mệt nhọc
 Tới thăm em, rồi anh lại ra đi
 Đôi mắt lo âu, lời âu yếm sẻ chia
 Lúc anh đến, anh đi thành quá khứ
 Anh thuộc về những người ngoài cánh cửa
 Của con đường, trang viết, câu thơ
 Mùa vải thiều lại tới mùa dưa
 Mùa hoa phượng chắc rơi hồng mái phố

Đường cuốn bụi bờ đê tràn ngập gió
 Những phố phường lăm lụi với lo toan.

Dù cùng một thời gian, cùng một không gian
 Ngoài cánh cửa với em là quá khứ
 Còn hiện tại của em là nỗi nhớ
 Thời gian ơi sao không đổi sắc màu.

Đây là bài thơ cuối cùng của Xuân Quỳnh, được viết vào tháng 6-1988.

Thơ Tình Cho Bạn Trẻ (Xuân Quỳnh)

Vẫn con đường, vạt cỏ tuổi mười lăm
 Mặt hồ rộng, gió đùa qua kẽ lá
 Lời tình tự trăm lần trên ghế đá
 Biết lời nào giả dối với lời yêu...

Tôi đã qua biết mấy buổi chiều
 Bao hồi hộp, lo âu và hạnh phúc
 Tôi trăn trở nhiều đêm cùng hoa cúc
 Đợi tiếng gà đánh thức sự bình yên

Dòng sông này, bãi cát, cánh buồm quen
 Hoa lau trắng suốt một thời quá khứ
 Tôi đã đi đến tận cùng xứ sở
 Đến tận cùng đau đớn, đến tình yêu

Buổi chiều này sắc sỡ như thêu
 Muôn màu áo trong hoàng hôn rạng rỡ
 Bàn tay ấm, mái tóc mềm buông xoã
 Ánh mắt nhìn như chấp cả vô biên
 Chẳng có thời gian, chẳng có không gian
 Chỉ tuổi trẻ, chỉ tình yêu vĩnh viễn.

Người mới đến những nơi tôi từng đến
 Lại con đường vạt cỏ tuổi mười lăm
 Lại hàng cây nghe tiếng thì thầm
 Lời thành thật, đôi lứa trên ghế đá...

Nào hạnh phúc, nào là đổ vỡ
 Tôi thấy lòng lo sợ không đâu
 Muốn giải bày cùng ai đó đôi câu
 Về tất cả những gì tôi sẽ trải
 Mong rút ngắn dặm đường xa ngái
 Để cho người tới đích bớt gian truân
 Bao khổ đau, sung sướng đời mình
 Xin tặng bạn làm bước thang hạnh phúc

Nhưng tôi biết chẳng giúp gì ai được
 Những vui buồn muôn thuở cứ đi qua

Thơ Tình Tôi Viết (Xuân Quỳnh)

Thơ tình tôi viết cho ai
 Giữa muôn sóng nước nơi ngoài đảo xa

Lán che, công sự là nhà
 Nhớ thương cất đáy ba lô theo cùng
 Một mảnh vườn, một dòng sông
 Mặt người con gái như vầng trăng thu

Gửi ai tôi viết dòng thơ
 Đến nơi biên giới mịt mờ mây bay
 Núi cao, rừng rậm, sương dày
 Cùng cây súng thức đêm ngày khôn nguôi.

*Thương về mặt nước giếng khơi
Hoa ngâu thơm suốt dặm dài tiễn đưa.*

*Biết bao khao khát đợi chờ
Núi xa, biển rộng, nắng mưa mấy thời
Thơ tình tôi viết cho tôi
Qua cay đắng với buồn vui đã nhiều
Vẫn còn nguyên vẹn niềm yêu
Như cây tứ quý đất nghèo nở hoa.*

*Ơn người gió lạnh sương sa
Cho tôi ở dưới mái nhà bình yên
Mực thơm, giấy trắng ngọn đèn
Dòng thơ tôi viết thâu đêm tặng người.*

12-1983

Thơ Viết Cho Mình Và Những Người Con Gái Khác (Xuân Quỳnh)

I

*Các cô gái cùng thời với tôi
Tôi giống các cô và lại khác các cô
Trán tôi dô ra bướng bỉnh hơn, bàn tay thô lại còn vụng nữa.
Vụng đến nỗi không chỉ mó tới đâu là đổ vỡ.
Mà khi nói chuyện với ai, tôi thấy tay thừa không biết dẫu vào đâu.*

*Như các cô tôi có một tình yêu rất sâu
Rất dữ dội nhưng không bao giờ yêu được hết
Ở các cô, các cô âm thầm chịu đựng
Cho đến ngày tình yêu ấy tắt đi.
Còn ở tôi, tôi mang nó nặng nề
Muốn nguôi quên, nó lại ngày càng lớn*

Luôn xao động, tôi không sao ngủ được.
 Không làm sao có thể ngồi yên
 Tôi sợ màu trời sau khung cửa bình yên
 Con đường vắng, người đi và rìeng cây lặng gió.

Tôi yêu những dòng sông mùa nước lũ
 Sau phá phách ngàn đời vẫn là lượng phù sa
 Con mưa rào, yêu biết mấy cơn mưa
 Qua sấm sét, cỏ cây từng trái
 Tôi không thích nhìn ngôi nhà lộng lẫy,
 Bằng những công trình còn sắt thép ngổn ngang
 Những công trình giống như tuổi thanh niên
 Chưa hoàn chỉnh nhưng đó là hi vọng.

Nếu được đổi nghề tôi sẽ xin đi xây dựng
 Không phải ở trong nhà rộng mát này đâu
 Với nghề kia tôi luôn được bắt đầu
 Mùi vôi vữa bao giờ cũng mới...

Những cái chính về chúng ta, ta thường chả nói
 Mà bọn con gái mình hay nói xấu lẫn nhau
 Bọn con trai nghe lỏm đôi câu:
 “Cô này lác, cô kia thì cầm lẹm...”
 Họ khinh chúng ta và lời cửa miệng:
 “Chuyện đàn bà”.
 Họ có biết đâu
 Biết bao điều mãi tận thăm sâu
 Ta chịu đựng hy sinh vì họ.

II

Dẫu sao con trai cũng là đáng quý
 Mỗi người sinh ra đã hướng sẵn một chân trời
 Việc hôm nay họ không để ngày mai

Họ lượng sức, lượng đường “đi phải đến”.

Đầu óc họ đã quen tính toán.

Mỗi khoản trong đời đều xếp thành ngăn:

Ngăn làm thơ, ngăn đánh giặc, gia đình

Tình yêu nữa cũng trong ngăn của họ

Ôi con trai thật kỳ lạ

Tôi yêu tất cả mọi người mà chẳng yêu được riêng ai

Không sợ diện đâu, nếu tôi yêu được một người

Tôi sẽ yêu anh ta hơn anh ta yêu tôi nhiều lắm

Tôi yêu anh dẫu ngàn lần cay đắng...

Con gái chúng mình mang tiếng nhỏ nhen chật hẹp,

Nhưng hơn bọn con trai cái đức biết hi sinh

Ta yêu người con trai không phải vì mình

Mà họ yêu ta vì họ yêu chính họ

Được yêu hai lần, họ cao lên một bậc

Ta không được yêu cảm thấy thấp dần đi

Vì chính ta cũng chẳng yêu ta...

Chúng ta cam lòng với việc tần tảo nuôi con, việc đông ruộng hậu phương là việc phụ.

Con trai cho rằng ra mặt trận, làm thơ... là việc chính của đời kia.

Nhưng họ đâu biết rằng nếu không có chúng ta thì họ cũng chẳng đánh giặc làm thơ.

Không có chúng ta, chỉ họ sống với nhau thôi họ sẽ trở thành ngu ngốc.

III

Và cả anh, anh yêu của riêng em

Khi anh nói yêu em, trái tim em đập chùng mạnh quá.

Mạnh đến nỗi em tưởng là nghe rõ

Tiếng tim anh đang đập vì em

Em yêu anh, yêu anh như điên

Em viết những bài thơ tình yêu tưởng anh là ý tứ

Trán em bớt dô ra, bàn tay không vụng nữa

Tay này đây, em may áo cho anh
 Bàn sẽ cắm hoa, tường sẽ treo tranh
 Em sẽ làm theo những điều anh mơ ước
 Và khi nào anh buồn, em sẽ hát
 Bài hát tình yêu ca ngợi con trai
 Khi chỉ anh nghe, hát cho cả mọi người
 Để họ biết thế nào là hạnh phúc
 Em yêu sự thông minh hóm hỉnh
 Đến thói thường hay cái gắt của anh
 Nếu đời anh đã xếp thành ngăn
 Em sẽ đảo tung lê thói cũ.

Điều đơn giản anh hiểu ra tất cả
 Rằng tình yêu không thể tách rời
 Khi ấy em là cơ thể anh rồi
 Nếu cắt đi anh sẽ ngàn lần đau đớn

Nhưng mà anh thì vẫn là anh
 Anh không vượt qua bọn con trai ấy nữa
 Anh tính nỗi đau, niềm vui bằng tháng, bằng tuần lễ
 Nhưng với em, em hiến cả cuộc đời
 Anh tiếc thời gian chúng ta đã qua rồi
 Em, em biết không gì mất được
 Bài thơ nói về trái tim anh lại viết bằng bộ óc.
 Đọc bài thơ yêu em thấy sự chia xa
 Và bỗng nhiên em lại bơ vơ
 Tay vẫn vụng, trán dô ra như trước
 Biết bao giờ em trở nên tốt được
 Vì khi già tay còn vụng về hơn!

21-10-1970

Thơ Vui Về Phái Yếu (Xuân Quỳnh)

Những người đàn ông các anh có bao nhiêu điều to lớn
 Vượt qua ô cửa con con, văn phòng hẹp hàng ngày
 Các anh nghĩ ra tàu ngầm, tên lửa, máy bay
 Tôi thăm dò những hành tinh mới lạ
 Tài sản của các anh là những tinh cầu, là vũ trụ
 Các anh biết mỏ dầu, mỏ bạc ở nơi đâu
 Chính phục đại dương bằng các con tàu
 Đi tới tương lai trên con đường ngắn nhất
 Mỗi các anh là một nhà chính khách
 Các anh quan tâm đến chuyện mất còn của các quốc gia.
 Biết bao điều quan trọng được đề ra
 Những hiệp ước xoay vần thế giới

Chúng tôi chỉ là những người đàn bà bình thường không tên tuổi
 Quen việc nhỏ nhoi bếp núc hàng ngày
 Cuộc sống ngặt nghèo phải tính sao đây
 Gạo, bánh, củi dầu chia thế nào cho đủ
 Dầu óc linh tinh toàn nghĩ về chợ búa
 Những quả cà, mớ tép, rau dưa
 Đối với Nít và Kăng, những siêu nhân nay và xưa
 Xin thú thực: chúng tôi thờ ơ hạng nhất
 Chúng tôi còn phải xếp hàng mua thịt
 Sắm cho con đôi dép tới trường
 Chúng tôi quan tâm đến xà phòng, đến thuốc đánh răng
 Lo đan áo cho chồng con khỏi rét...

Chúng tôi là những người đàn bà bình thường trên Trái Đất.
 Quen với việc nhỏ nhoi bếp núc hàng ngày
 Chúng tôi chẳng có tàu ngầm, tên lửa, máy bay
 Càng không có hạt nhân nguyên tử
 Chúng tôi chỉ có chậu có nồi có lửa

Có tình yêu và có lời ru
 Những con cò con vạc từ xưa
 Vẫn lặn lội bờ sông bắt tép
 Cuộc sống vẫn ngàn đời nối tiếp
 Như trăng lên, như hoa nở mỗi ngày...

Nếu ví dụ không có chúng tôi đây
 Liệu cuộc sống có còn là cuộc sống
 Ai sẽ mang lại cho các anh vui buồn hạnh phúc
 Mở lòng đón các anh sau thất bại nhọc nhằn
 Thử nghĩ xem thế giới chỉ đàn ông
 Các anh sẽ không còn biết yêu biết ghét
 Các anh không đánh nhau nhưng cũng chẳng làm nên gì hết
 Thế giới sẽ già nua và sẽ lụi tàn
 Ai sẽ là người sinh ra những đứa con
 Để tiếp tục giống nòi và dạy chúng biết yêu, biết hát...

Buổi sớm mai uớm bước chân mình lên vết chân trên cát
 Bà mẹ đã cho ra đời những Phù Đồng Thiên Vương
 Dẫu là nguyên thủ quốc gia hay là những anh hùng
 Là bác học... hay là ai đi nữa
 Vẫn là con của một người phụ nữ
 Một người đàn bà bình thường, không ai biết tuổi tên

Anh thân yêu, người vĩ đại của em
 Anh là mặt trời, em chỉ là hạt muối
 Một chút mặn giữa đại dương vời vợi,
 Loài rong rêu ai biết tới bao giờ
 Em chỉ là ngọn cỏ dưới chân qua
 Là hạt bụi vô tình trên áo
 Nhưng nếu sáng nay em chẳng đong được gạo
 Chắc chắn buổi chiều anh không có cơm ăn.

Vài đoạn thơ vui nhân dịp ngày Xuân
Đùa một chút xin các anh đừng giận
Thú thực là chúng tôi cũng không sống được
Nếu không có các anh, thế giới chỉ đàn bà.

1986

Trời Trở Rét (Xuân Quỳnh)

Sao không cài khuy áo lại anh
Trời lạnh đấy, hôm nay trời trở rét
Gió nhiều quá phòng trở nên chật hẹp
Bụi mù ngoài đường phố ít người qua

Em từ nhà ra tới ngã tư
Gặp đèn đỏ trước hàng đình thứ nhất
Chờ sang đường đèn xanh vừa bật
Em lại quay về, thành phố mùa đông

Em đi qua hiệu sách ngoại văn
Cô bán sách ngồi sau quầy lặng lẽ
Trong tủ kính sách nằm yên tĩnh thế
Nào ai hay bão táp ở từng trang

Đến hay là mặt nước hồ Gươm
Vừa xanh đấy như lòng người dễ hiểu
Trời trở gió, hồ trở nên mềm yếu
Nên đổi thay rồi một sắc ưu tư

Chỉ vui là những gánh hàng hoa
Rét nóng mặc thế nào hoa cũng nở
Hoa mỉm cười giấu người qua phố
Đang giấu trong áo ấm niềm lo

Em thấy mình cũng thật vẫn vơ
 Lại đi thương cây bàng trước cửa
 Cây dù nhỏ, gió dù gió dữ
 Hết mùa này cây lại lên xanh

 Sao không cài khuy áo lại anh
 Trời lạnh đấy, hôm nay trời trở rét...

1983

Tuổi Thơ Của Con (Xuân Quỳnh)

Tuổi thơ con có những gì
 Có con cười với mắt tre trong hăm
 Có làn gió sớm vào thăm
 Có ông trăng rằm sơ tán cùng con
 Sông dài, biển rộng, ao tròn
 Khói bom đạn giặc, sao hôm cuối trời
 Ba tháng lầy, bảy tháng ngồi
 Con chơi với đất con chơi với hăm
 Mong ngày, mong tháng, mong năm
 Một năm con vịn vách hăm con đi
 Trời xanh các ngả ngoài kia
 Cỏ xanh quanh những hàng bia trên mồ
 Quả tim như cái đồng hồ
 Nằm trong lồng ngực giục giờ hành quân
 Để con cũng biết đào hăm
 Con của chả ngủ, canh phòng đạn bom
 Trong trăng chú cuội tắt đèn
 Để cho mắt giặc mây đen kéo về

Cái hoa cái lá biết đi
 Theo người qua suối, qua khe, qua làng
 Chiến hào mặt đất dọc ngang
 Sẽ dài như những con đường con qua
 Hầm sâu giờ quý hơn nhà
 Súng là tình nghĩa đạn là lương tâm
 Mẹ nuôi ngọn lửa trong hầm
 Để khi khôn lớn con cầm lên tay
 Những điều mẹ nghĩ hôm nay
 Ghi cho con nhớ những ngày còn thơ
 Ngày mai tròn vẹn ước mơ
 Yêu thương thêm chuyện ngày xưa nước mình

Vĩnh Linh, 24-11-1969